

Univerzita Palackého
v Olomouci

**PŘÍRUČKA PRO KOMERCIALIZACI
VÝSLEDKŮ VĚDY A VÝZKUMU
NA UNIVERZITĚ PALACKÉHO V OLOMOUCI**

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Vědeckotechnický park Univerzity Palackého v Olomouci (VTP UP) je pracovištěm, které poskytuje pracovníkům a studentům UP odborné poradenství v oblasti zajišťování ochrany duševního vlastnictví a jeho komerčního využití. Zprostředkovává doplňkovou činnost pracovišť a laboratoří Univerzity Palackého v Olomouci (UP) a pomáhá se získáváním a koordinací zakázek. VTP UP je kontaktním místem pro firmy, které mají zájem o navázání spolupráce s výzkumnými pracovišti UP. Pomáhá zájemcům o podnikání s přípravou podnikatelských záměrů, založením a rozjezdem firmy a nabízí jim vhodné prostory pro podnikání. Poskytuje služby specializovaného pracoviště 3D tisku a 3D skenování a numerických výpočtů.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Vážení zaměstnanci a studenti,

prostřednictvím této příručky vám chceme předat základní informace o možnostech využití výsledků vaší práce na Univerzitě Palackého v komerčním prostředí. K tomu může sloužit transfer technologií a znalostí, který je v některých případech završený komercializací, tedy procesem vedoucím k využití vašeho nápadů ve formě produktů nebo služby a jejich umístění na trh.

Prostředníkem pro komercializaci na naší univerzitě je **Vědeckotechnický park**. Tato příručka popisuje proces transferu technologií a komercializace a jak Vám v tomto procesu může VTP UP a jeho tým pomoci.

Zajímá Vás toto téma, ale nemáte čas číst? – **Jednoduše zavolejte na 585 631 420 nebo napište e-mail na vtp@upol.cz**. Domluvíme si schůzku a vše společně probereme.

Další možností je přečtení **RYCHLÝCH INFORMACÍ** na následujících stránkách této příručky, kde se dozvíte to nejpodstatnější.

V této příručce, vzhledem k její velikosti, nenajdete všechny informace o ochraně a využití duševního vlastnictví, ale **V PODROBNÝCH INFORMACÍCH** je ucelený pohled na některé části z této široké problematiky.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

1 Obsah

1.	RYCHLÉ INFORMACE.....	7
1.1	Co je to duševní vlastnictví (Intellectual Property, IP)?	7
1.2	Jak chránit duševní vlastnictví?.....	8
1.3	Co je to transfer technologií?	9
1.4	Co je to komercializace?	9
1.5	Benefity pro výzkumníka.....	9
1.6	Proč využít služby VTP UP?.....	10
1.7	Možné formy komercializace.....	11
1.7.1	Služby – analytické práce, měření a využití know-how	11
1.7.2	Poradenství a výzkum na zakázku (konzultace).....	11
1.7.3	Společné výzkumně-vývojové aktivity (smluvní výzkum).....	11
1.7.4	Specializovaná školení.....	11
1.7.5	Prodej patentů, poskytování licencí a zakládání společných firem.....	12
1.8	Proces komercializace.....	13
1.8.1	Fáze první - Výzkum	13
1.8.2	Fáze druhá - Oznámení o vytvoření.....	14
1.8.3	Fáze třetí - Posouzení.....	14
1.8.4	Fáze čtvrtá - Ochrana.....	14
1.8.5	Fáze pátá - Hledání zájemce o využití	14
1.8.6	Fáze šestá - Licencování.....	15
1.8.7	Fáze sedmá - Komercializace	15
1.8.8	Fáze osmá - Příjmová	15
2	PODROBNÉ INFORMACE.....	16
2.1	Proč tuto činnost zajišťuje právě VTP UP?.....	16
2.2	Základní principy ochrany a nakládání s průmyslovým vlastnictvím	16
2.3	Nakládání s průmyslovým vlastnictvím	17
2.4	Hlavní způsoby komerčního uplatnění průmyslového vlastnictví.....	18
2.4.1	Licencování.....	18
2.4.2	Založení firmy pro komercializaci.....	19
2.5	Rozdělení odměny plynoucí z komercializace průmyslového vlastnictví UP ...	20

2.6	Rozdělení duševního vlastnictví a principy jeho ochrany.....	21
2.7	Jaké jsou druhy ochrany u technických řešení.....	22
2.7.1	Patent	22
2.7.2	Jak podat přihlášku?	22
2.7.3	Užitný vzor.....	25
2.7.4	Patent nebo užitný vzor?	26
2.7.5	Ochrana technických řešení v zahraničí.....	27
2.7.6	Průmyslový vzor	27
2.7.7	Co je ochranná známka?	28
2.8	Předměty autorského práva	30
2.8.1	Autorská práva	30
2.8.2	Počítačové programy	32
2.8.3	Know-how, obchodní a průmyslové tajemství.....	32
2.9	Licenční smlouvy	33
3	Odkazy	34
4	Seznam zkratek	35
5	Tipy pro úspěšnou komercializaci.....	36

1. RYCHLÉ INFORMACE

1.1 Co je to duševní vlastnictví (Intellectual Property, IP)?

Výzkumní pracovníci jsou původci celé řady vynálezů, inovací a nových myšlenek, které představují nejen přínos pro vědeckou veřejnost, ale mohou být využitelné i v běžném životě. Tyto výsledky mohou být nové a ojedinělé a při správně zvoleném způsobu ochrany mohou kromě uznání přinést univerzitě i jejich původcům vynálezu finanční prostředky.

Ochránit lze pouze to, co je zcela nové.

Mezi duševní vlastnictví patří výsledky tvůrčí činnosti, které jsou nové a hospodářsky využitelné a z pohledu práva se jedná o majetek právně chráněný dle příslušných zákonů. Duševní vlastnictví se dělí do dvou základních skupin:

Duševní vlastnictví			
Autorské právo	Průmyslová práva		
Práva: ▶ k autorským dílům ▶ související s právem autorským ▶ počítačové programy	Technická řešení: ▶ vynálezy ▶ užité vzory ▶ průmyslové vzory ▶ zlepšovací návrhy ▶ know-how	Práva na označení: ▶ ochranné známky ▶ označení původu výrobku ▶ obchodní firmy	Související práva: ▶ odrůdy rostlin ▶ plemena zvířat ▶ objevy ▶ obchodní tajemství

1.2 Jak chránit duševní vlastnictví?

Nejjednodušší ochranou duševního vlastnictví je utajení. V některých případech má svůj význam. Mnohdy je ale lepší chránit duševní vlastnictví podáním přihlášky k ochraně. Pokud bude ochrana udělena, používá vlastník chráněného řešení po určitou dobu na určitém území zákonné ochrany před konkurencí. Chráněné řešení pak nesmí být vyráběno nebo jinak využíváno jinou osobou, než je vlastník, případně ten, komu dal vlastník souhlas k využití. Výměnou za tuto ochranu však musí zveřejnit podstatu technického řešení a popsat je tak jasně, aby je mohl jiný odborník uskutečnit. Po skončení ochranné lhůty se pak toto řešení stává volně využitelným. Ochranu technických řešení v ČR zajišťuje [Úřad průmyslového vlastnictví](#) se sídlem v Praze.

Ochránit lze pouze to, co je zcela nové. Znamená to, že pokud zveřejníte výsledek svého výzkumu před datem podání přihlášky k ochraně, stává se výsledek vaší vědeckovýzkumné činnosti veřejně známým a není již možné tento výsledek průmyslově právně ochránit.

Zveřejněním se rozumí zejména publikace v odborném časopise, prezentace na konferenci, uvedení na posteru, použití informací ve výuce, zveřejnění na webových stránkách, sdělení informací dalším osobám, které nemají podepsanou smlouvu o mlčenlivosti.

Vše výše uvedené je možné realizovat, ale až po podání přihlášky k průmyslové ochraně nebo podepsání smlouvy o utajení.

Ochrana autorských děl je neformální. Na rozdíl od předmětů práv průmyslového vlastnictví (vynálezy, užité vzory, průmyslové vzory, ochranné známky) není potřeba pro získání ochrany činit další kroky (podání přihlášky). Práva k autorským dílům jsou dána okamžikem vzniku příslušného autorského díla (malba, článek, nahrávka atd.)

1.3 Co je to transfer technologií?

Technologický transfer je přenos znalosti (know-how) a vynálezů z výzkumné instituce k veřejnosti. Transfer technologií zahrnuje také publikace, výuku studentů, výměnu informací na konferencích nebo třeba spolupráci s firmami.

1.4 Co je to komercializace?

Typickým příkladem komercializace je prodej patentů nebo poskytnutí licencí, smluvní výzkum, výzkum na zakázku, analytické práce či poradenství. V poslední době také zakládání nových firem (spin-off, spin-out, startup). Jedná se o završení technologického transferu, kdy za tento transfer dostává univerzita a její původci zaplacení.

1.5 Benefity pro výzkumníka

Přínosů z komercializace je spousta. Vedle finančního přínosu může motivací výzkumníka být i to, že výsledky jeho práce jsou využívány v praxi – užívané v každodenním životě, ve specializované aplikaci nebo třeba v lékařském produktu.

Komercializace nabízí:

- ▶ Cenné zkušenosti.
- ▶ Posílení akademické reputace.
- ▶ Cestu, jak představit inovaci vědecké komunitě a konečným uživatelům.
- ▶ Získání finanční odměny, kterou lze použít na další financování výzkumu.
- ▶ Zvýšení osobního příjmu.
- ▶ Vytváření pracovních a studijních možností pro studenty a doktorandy.
- ▶ Osvojení nových dovedností při spolupráci s průmyslem.
- ▶ Posouzení vědecké práce z pohledu jeho možného uplatnění.
- ▶ Získání nového pohledu na možnosti vlastního výzkumu.

1.6 Proč využít služby VTP UP?

VTP UP je mostem mezi vědeckým a podnikatelským světem. Plní úlohu pomocníka a podporuje vědecké pracovníky při komercializaci. Identifikuje obchodní potenciál na UP a spojuje akademické pracovníky s firmami, které hledají jejich znalosti. Pomáhá s ochranou výsledků výzkumu, podáním žádosti o patent nebo užitečný vzor a jejich dalším využitím v podobě licenčních smluv nebo zakládání spin-off společností. VTP UP vám pomůže:

- ▶ zajistit prvotní rešerše v patentových databázích;
- ▶ se žádostí o ochranu (příhláška patentu, užitečného vzoru, ochranné známky) a s celým procesem komercializace;
- ▶ se zpracováním nabídky vašich služeb pro potenciální uživatele;
- ▶ ve spolupráci s vámi vyhledat vhodného partnera pro využití vašeho vynálezu;
- ▶ s přehledem o vědeckých týmech, přístrojích a nabízených službách napříč UP, a s informacemi ke všem patentovým přihláškám a přihláškám užitečných vzorů na UP;
- ▶ s přípravou žádostí o dotace na spolupráci s firmami (inovační vouchery, TRIO, PoC);
- ▶ zkoordinovat jednání s firmami a stanovit podmínky spolupráce;
- ▶ se založením spin-off společnosti;
- ▶ poradit s přípravou a založením vaší vlastní firmy;
- ▶ zprostředkovat jednání s investorem;
- ▶ vyhledat vhodné prostory pro start vašeho podnikatelského záměru – kanceláře, laboratoře, výrobní prostory;
- ▶ se vzděláním v oblasti ochrany a využití výsledků vědy a výzkumu;
- ▶ zbavit vás starostí s administrativní zátěží;

***Poradenské služby VTP UP jsou pro zaměstnance
a studenty UP zcela zdarma.***

1.7 Možné formy komercializace

1.7.1 Služby – analytické práce, měření a využití know-how

Krátkodobá měření a analýzy na zakázku v oblastech, ve kterých disponujete know-how, které není na trhu běžně dostupné. Služby zpravidla vyžadují využití stávajícího přístrojového vybavení univerzity a znalostí výzkumných pracovníků za úplatu. Jedná se o bezrizikový a častý způsob spolupráce s firmami, ale z hlediska komercializace výsledků s menším významem. Tyto spolupráce se vyznačují nižším finančním objemem, ale může z nich vzniknout významnější a opakovaná spolupráce.

1.7.2 Poradenství a výzkum na zakázku (konzultace)

Výzkum na objednávku firmy může být dlouhodobější i časově méně náročný. Výzkumné činnosti nebo konzultace jsou prováděné osobně akademickým pracovníkem ke specifickému problému firmy. Předmětem bývá komplexnější problém, jehož řešení vyžaduje využití kapacity univerzity. Nedochozí však k přenosu know-how z firmy na UP. Jedná se o standardní „Doplňkovou činnost“, kterou na UP definuje vnitřní norma R-B-18/17 – Hospodaření v režimu doplňkové činnosti na UP (platná od 21. srpna 2018). Výsledky většinou patří firmě, která výzkum objednala (toto a další ujednání je stanoveno ve smlouvě o dílo, která se na tento typ spolupráce obvykle uzavírá). Jedná se o rutinní, ale významnou součást aktivit výzkumných pracovišť.

1.7.3 Společné výzkumně-vývojové aktivity (smluvní výzkum)

Většinou dlouhodobější a komplexnější, výzkum realizovaný společně s firmou. V současné době je tato cesta považována za nejperspektivnější cestu spolupráce akademických a komerčních subjektů. Snahou je budovat strategická spojení a jedná se o dlouhodobé společné výzkumně-vývojové aktivity badatelského pracoviště a komerčního subjektu realizované na základě uzavřené smlouvy. Smlouva řeší rozdělení výzkumných úkolů, termíny plnění, způsob financování, odpovědné osoby, způsob řízení projektu a rozdělení případného duševního vlastnictví. Výsledky výzkumu jsou rozděleny podle uzavřené smlouvy většinou mezi oba subjekty. Společný projekt většinou navazuje na předchozí výzkumné aktivity. Smluvní strany by si měly definovat, jaké duševní vlastnictví do projektu vkládají a to i tehdy, pokud není chráněno patenty. U společného výzkumu využívají obě strany unikátní kapacity, které se nedají jednoduše nahradit a cíle výzkumu bez těchto kapacit není možné dosáhnout (zapojení obou kapacit je podmínkou výzkumu), přičemž dochází k obousměrné výměně znalostí.

1.7.4 Specializovaná školení

Realizace specializovaného školení v oblasti, ve které disponujete expertízou nebo ojedinělým know-how. Inspirací vám může být projekt [Centra celoživotního vzdělávání UP](#).

1.7.5 Prodej patentů, poskytování licencí a zakládání společných firem

Jedná se o finančně nejzajímavější, ale velmi obtížný a méně častý způsob komercializace pro výsledky výzkumu chráněné patentem, užitným vzorem, průmyslovým vzorem nebo autorským právem. Pro tyto výsledky je vyhledán možný uživatel, kterému je prodán nebo licencován. V případě prodeje je výsledek prodán za jednorázovou cenu, která je příjmem UP. V případě licencování plynou univerzitě příjmy z licenčních poplatků, které jsou většinou ve výši několikaprocentního podílu z prodeje výrobků. Možné je i založení společné firmy, kterou zakládá výzkumník, s podílem univerzity (univerzitní podíl tvoří licence patentované technologie) a případně i investora. Příjmy potom plynou univerzitě ze zisku této společnosti.

Všechny služby a dodávky UP musí být nabízeny za tržní ceny. UP hospodaří s veřejnými prostředky, a proto musí postupovat tak, aby žádnému subjektu neposkytla výhodu, která by mohla narušit hospodářskou soutěž. Poskytnutím služeb za nižší než tržní ceny či ceny plně nepokrývající náklady a přiměřený zisk by se univerzita dopouštěla nedovolené veřejné podpory a mohla by být následně sankcionována Finančním úřadem. (Rámec Společenství pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací).

Kontaktujte VTP UP:

- ▶ Před publikováním a prezentací výsledků vašeho výzkumu.
- ▶ Pokud vás napadlo praktické využití vašeho výzkumu.
- ▶ Předtím, než vejdete v jednání se zájemcem o váš výzkum.
- ▶ Pokud máte podnikatelský záměr a přemýšlíte o založení firmy.
- ▶ Pokud se vy nebo vaši studenti chtějí dozvědět více o problematice ochrany a využití duševního vlastnictví.
- ▶ Pokud máte zajímavou a aplikovatelnou myšlenkou.
- ▶ Pokud disponujete know-how, o které by mohly mít zájem firmy.
- ▶ Při volných kapacitách vybavení, které by mohly využít firmy.
- ▶ Pokud chcete požádat o společný grantový projekt s firmou.

1.8 Proces komercializace

Proces komercializace závisí na jejím předmětu. Pokud nabízíte volnou výzkumnou kapacitu či využití vašich odborných znalostí v podobě poradenství pro firmy, může být tento proces velmi rychlý (v řádu týdnů). Skládá se z propagace nabídky pracovišť UP, vyhledání a oslovení možných zákazníků, zpracování konkrétní nabídky, dojednání kontraktu, jeho realizace a vyúčtování.

Nicméně pokud se budeme zabývat komercializací vynálezu chráněného patentem, je tento proces o mnoho složitější a časově náročnější (měsíce až roky) a lze jej rozdělit do osmi základních fází.

1.8.1 Fáze první - Výzkum

Pokud VTP UP v této fázi ví o připravovaném vynálezu, může provést rešerše v dostupných ekonomických a patentových databázích pro zjištění novosti a komerčního potenciálu. Na jejich základě Vám může doporučit možnosti ochrany a po vyhledání možných komerčních zájemců se připravit na další fáze komercializace.

***Kontaktujte VTP UP co nejdříve, nejlépe již v okamžiku,
kdy se začne rýsovat možnost nového vynálezu.***

1.8.2 Fáze druhá - Oznámení o vytvoření

Pokud při svém výzkumu dosáhnete výsledku s komerčním potenciálem a možnou ochranou, tak postupujte dle vnitřního předpisu UP B3-16/1-SR Realizace práv průmyslového vlastnictví na Univerzitě Palackého v Olomouci a do 14 dnů svůj vynález oznamte. **Vzor oznámení je k dispozici na webových stránkách VTP UP a tým VTP UP vám ho pomůže vyplnit.**

1.8.3 Fáze třetí - Posouzení

Je nutné posoudit, zda je vynález zralý na to, aby byl prakticky využitelný, a je vhodné jej ochránit, a zda je perspektivní pro komercializaci. VTP UP případně odpovědní pracovníci vašeho pracoviště provedou nebo doplní průzkum v patentových databázích, provedou jednoduchý průzkum trhu (výhody nového řešení, zda řeší skutečný problém, odhadnou velikost trhu, překážky vstupu na trhu, zájem možných partnerů). UP na základě tohoto procesu rozhodne, zda o vynález má zájem a bude jej chránit, případně zda nemá o ochranu zájem. Při posuzování komerčního potenciálu je také velmi důležitým kritériem dostatek financí na ochranu a také zainteresovanost a ochota přihlašovatele se komercializací zabývat.

V případě, že UP nemá o právní ochranu vynálezu zájem, přechází práva na předmět průmyslového vlastnictví přímo na výzkumníka (původce), který si tento vynález může nechat ochránit sám a stává se i jeho vlastníkem. Náklady na ochranu i následnou komercializaci však nese přímo původce.

1.8.4 Fáze čtvrtá - Ochrana

Výzkumník ve spolupráci s VTP UP posoudí možnosti ochrany (patent, užitný vzor, utajení) a spolu s patentovým zástupcem připraví a podá přihlášku na ochranu. **VTP UP může pomoci s výběrem vhodného patentového zástupce a podáním přihlášky včetně administrativní podpory.**

1.8.5 Fáze pátá - Hledání zájemce o využití

V této fázi se hledá zájemce, který je schopen novou technologii přivést na trh. Může se jednat o již existující firmu či instituci nebo nově založenou firmu se vztahem k UP (spin-off). V případě založení spin-off společností postupujeme podle směrnice Pravidla pro vkládání peněžitých a nepeněžitých vkladů Univerzity Palackého v Olomouci do právnických osob A-11/2011. **Pokud se bude jednat o novou firmu se vztahem k UP, pomůže VTP UP s jejím založením.**

1.8.6 Fáze šestá - Licencování

V případě nalezení uživatele, který má o technologii zájem, je třeba připravit licenční smlouvu. Licenční smlouva je kontrakt mezi univerzitou a uživatelem výsledků VaV o rozsahu využívání vynálezu, vzájemných právech a povinnostech, o ceně za jeho využívání a další ujednání. **Na přípravě licenční smlouvy se podílí výzkumník, Právní oddělení UP a VTP UP.**

1.8.7 Fáze sedmá - Komerencializace

Licenční partner pokračuje ve vylepšování technologie a s jejím využitím vylepšuje svůj produkt nebo službu. Připravuje nové produkty nebo služby, získává zákonná povolení k prodeji, provádí marketing, dává produkt či služby na trh a zajišťuje servis. Tento proces je často v součinnosti s UP a může být zdrojem dalšího příjmu na výzkum v dané oblasti. **VTP UP pomůže s nastavením smluvní stránky této fáze.**

1.8.8 Fáze osmá - Příjmová

Příjmy z licencí mohou být stanoveny jako procento z obrátu prodaných výrobků a služeb, které využívají licencovaný vynález, z pevné roční platby, kombinací těchto metod nebo jakkoliv jinak na základě domluvy obou stran. Příjmy z licencí vyúčtovává pracoviště výzkumníka nebo VTP UP a jsou rozdělovány v souladu se směrnicí UP.

2 PODROBNÉ INFORMACE

V následující části příručky se dozvíte, jak je na naší univerzitě nastaven proces realizace práv průmyslového vlastnictví a jakým způsobem vám mohou pomoci pracovníci VTP UP. Představíme možnosti využití předmětů práv průmyslového vlastnictví s využitím licenční smlouvy nebo formou založení firmy.

2.1 Proč tuto činnost zajišťuje právě VTP UP?

Vedení Univerzity Palackého v Olomouci si uvědomuje náročnost výzkumné práce, a proto zřídilo VTP UP, aby v oblasti ochrany a využití duševního vlastnictví akademickým pracovníkům pomáhal. Podle vnitřní normy UP „Statut Vědecko-technického parku Univerzity Palackého v Olomouci“ pod číslem HNB1-14-8 jsou hlavními činnostmi VTP UP:

- ▶ VTP UP je kontaktním místem pro zástupce z podnikatelské sféry s cílem podpory transferu vědy a výzkumu do praxe.
- ▶ VTP UP poskytuje odborné poradenství akademickým pracovníkům, zaměstnancům a studentům UP v souvislosti se zahájením a rozvojem jejich podnikatelské činnosti.
- ▶ VTP UP pomáhá se zajišťováním ochrany duševního vlastnictví UP.
- ▶ VTP UP zprostředkovává doplňkovou činnost pracovištím UP na základě vnitřních předpisů a norem UP.
- ▶ VTP UP poskytuje odborné poradenství inovativním podnikům.
- ▶ VTP UP koordinuje zakládání spin-off subjektů.
- ▶ VTP UP spolupracuje s ostatními vědecko-technickými parky v České republice i v zahraničí.

2.2 Základní principy ochrany a nakládání s průmyslovým vlastnictvím

Hlavním principem komercializace je vhodná ochrana. Proto je nutné na ní myslet již v rané fázi výzkumu. Nedílnou součástí je pak analyzovat síť stávajících komerčních kontaktů, provést předběžný test stavu techniky a uskutečnit tržní průzkum. Tyto služby vám poskytnou zaměstnanci VTP UP, kteří jsou v případě informací o vašem výzkumu vázáni mlčenlivostí.

VTP UP udržuje přehled o patentových přihláškách a udělených patentech na univerzitě a v případě zájmu se stará i o jejich správu a bezpečné uložení. Váš vynález může zároveň skvěle doplňovat některé z již existujících výsledků. Celý proces ochrany a nakládání

s průmyslovým vlastnictvím definuje směrnice UP B3-16/1-SR „Realizace práv průmyslového vlastnictví na Univerzitě Palackého v Olomouci“.

Předmět průmyslového vlastnictví, který vytvoříte v rámci pracovněprávního poměru, patří zaměstnavateli. Zaměstnanec je povinen toto vlastnictví chránit a využívat pouze pro potřebu zaměstnavatele. Při zveřejňování výsledků (publikování) nesmí ohrozit potenciální zájem zaměstnavatele na právní ochranu předmětu průmyslového vlastnictví. „**Nejdříve ochránit, potom publikovat!**“.

2.3 Nakládání s průmyslovým vlastnictvím

Předmětem práv průmyslového vlastnictví se rozumí například patent, užitný vzor, průmyslový vzor a biotechnologický vynález.

Pokud vytvoříte při plnění svých pracovních úkolů předmět průmyslového vlastnictví, oznámíte tuto skutečnost do 14 dle výše uvedené směrnice na formuláři Oznámení o vytvoření předmětu průmyslového vlastnictví. Za oznámení může být považována i vyplněná patentová přihláška (což ocení vědecké týmy, které mají s patentováním rozsáhlé zkušenosti).

Do 30 dnů rektor rozhodne o podání přihlášky k ochraně. Poté je připravována přihláška k ochraně, kterou připravují původci vynálezu samostatně, nebo ve spolupráci s VTP UP. Před podáním přihlášky je nezbytné vyhotovit Dohodu o spolupůvodcovství, tedy dohodu, ve které si domluvíte podíly, kterými jste se na přípravě vynálezu podíleli (např. prof. Novák 75%, docent Janeček 15% a Ing. Procházka 10%). Tato dohoda je velmi důležitá v případě úspěšné komercializace, protože podle těchto podílů jsou pak následně vypláceny odměny plynoucí z komerčního využití.

Náklady spojené s ochranou průmyslového vlastnictví nese většinou pracoviště původce. Pracovišti to ovšem kromě zisku RIV bodů, které se za každý patent či užitný vzor poskytují, umožní tento výsledek i komerčně využít – prodejem, poskytnutím licence nebo založením spin-off společností.

Komercializaci můžete provádět sami, na svém pracovišti nebo s VTP UP. Pokud máte o služby VTP UP, je podmínkou podepsání souhlasu s komerčním využitím předmětu průmyslového vlastnictví. Původce (původci) pak aktivně spolupracuje při aktivitách vedoucích k využití předmětu průmyslového vlastnictví.

VTP UP pomůže s přípravou žádosti o společný grant s firmou, provede prvotní průzkum trhu, zkusí najít potenciálního investora nebo uživatele. Netřeba zapomínat

i na možnost, že i akademický pracovník může se svým nápadem začít podnikat. V tomto případě, pro zdárný start své firmy, od VTP UP obdrží kompletní servis a podporu.

Do rozvíjení projektu je možné zapojit i studenty a doktorandy, kteří se tak dostanou k ojedinělé praxi a zkušenostem. Studenti se naučí, jak funguje podnikání a využijí své vlastní dovednosti v komunikaci s firmami. Univerzita i akademický pracovník získají kromě uznání a prestiže i další příjem.

2.4 Hlavní způsoby komerčního uplatnění průmyslového vlastnictví

2.4.1 Licencování

Licence je povolení k využívání předmětu průmyslového vlastnictví (patentu, užitého vzoru, know-how), kdy vlastník poskytne licenčnímu partnerovi možnost výsledek své činnosti využít jako součást jeho produktů nebo služeb. Licenční smlouva je vždy uzavírána písemně. Může být uzavřena jako exkluzivní (pouze jedinému uživateli) nebo neexkluzivní (možno uzavřít s více uživateli), na území pouze určitých zemí nebo světadílů a vždy je pevně stanoveno plnění za využívání patentu. Příjmy z licenčních poplatků mohou tvořit zajímavou složku příjmů univerzity i původce či původců.

Nalezení potenciálního licenčního partnera může být velmi obtížné a nákladné, může to zabrat měsíce i roky. Proto je třeba začít vyhledávat potenciální partnery ještě před udělením patentu, či ještě lépe před podáním žádosti o patent. Z důvodu vysokých nákladů je možné patentově chránit jen vybrané vynálezy, u kterých je vysoká pravděpodobnost komercializace.

Role VTP UP je pomoci s hledáním vhodného partnera a v průběhu obchodního jednání pomoci vyjednat co nejlepší podmínky. Role výzkumníka je nezastupitelná, protože pouze on umí popsat detaily vynálezu a jeho technické výhody a má největší povědomí o tom, kdo by mohl být koncovým uživatelem.

Pokud výzkumník a pracovník (obchodník) VTP UP pracují dohromady jako tým, dosáhnou nejlepších výsledků. Obchodník sám licenci prodat nemůže, nemá dostatečné informace o podstatě vynálezu. Akademický pracovník sám licenci prodat může, ale musí věnovat pro licencování (tedy vyhledávání partnerských firem a správných lidí v nich, telefonáty, schůzky, přípravou smluv a dalšími nezbytnostmi – celkově měsíce práce).

Při hledání licenčního partnera či investora používá VTP UP různé techniky. Velmi cenné jsou existující vazby akademika, které s jeho svolením ověřujeme, účast na konferencích a výstavách, hledání přes existující síť kontaktů nebo přímé oslovování potenciálních partnerů.

Podle dosavadních zkušeností je více než polovina zájemců o využití vynálezu doporučena přímo výzkumníkem (jedním z jeho kontaktů). VTP UP může v této fázi účinně pomoci s propagací, marketingem a samotným vyhledáváním vhodného zájemce.

V některých případech jsou majitelé patentů UP společně s dalšími subjekty. Toto uspořádání je časté při realizaci společného výzkumu. UP většinou vynález po dokončení výzkumu sice neužívá, ale měla by si předem smluvně zajistit podíl z tržeb nebo výnosů spolupracujícího partnera výzkumu. Spolumajitel totiž nemá ze zákona povinnost dávat část zisku z využívání vynálezu druhému spolumajiteli, který vynález nevyužívá.

2.4.2 Založení firmy pro komercializaci

Ne každý vynález je vhodný pro prodej nebo licencování a v mnoha případech ještě vyžaduje další vývoj, další čas na patentování a obrovské množství peněz. Nicméně pokud nový produkt či služba na trhu své postavení získá, může vygenerovat velmi zajímavý příjem.

I když VTP UP disponuje databázemi, znalostmi, kontakty na odborníky, nikdo jiný než akademický pracovník neví o svém vynálezu víc a stejně tak i jeho pohled na předpokládané využití vynálezu na trhu je velice relevantní. Někteří akademičtí pracovníci nechtějí pouze poskytnout licenci, ale chtějí se do komercializace zapojit. V tomto případě mohou sami přebrat roli uživatele licence a založit vlastní firmy. Akademičtí pracovníci, případně spolu s investorem založí firmu, do níž si výsledek od univerzity licencují, nebo založí společnost s majetkovou účastí Univerzity, která do této společnosti předmět průmyslového vlastnictví vloží (spin-off).

VTP UP umí akademickým pracovníkům pomoci v oblastech obchodních a právních. Společně vypracuje podnikatelský plán, připraví založení firmy, pomůže s průzkumem trhu, nábořem zaměstnanců, s marketingovým plánem, hledáním investora a celkově se startem firmy. Zároveň se bude snažit, aby vztahy nové firmy k univerzitě byly vyrovnané a oboustranně prospěšné. Tuto oblast pokrývá směrnice A-11-2011 Pravidla pro vkládání peněžitých a nepeněžitých vkladů Univerzity Palackého v Olomouci do právnických osob.

2.5 Rozdělení odměny plynoucí z komercializace průmyslového vlastnictví UP

Odměna a dělení příjmů z komercializace se řídí směrnicí rektora B3-16/1-SR „Realizace práv průmyslového vlastnictví na Univerzitě Palackého v Olomouci“. Podle této směrnice:

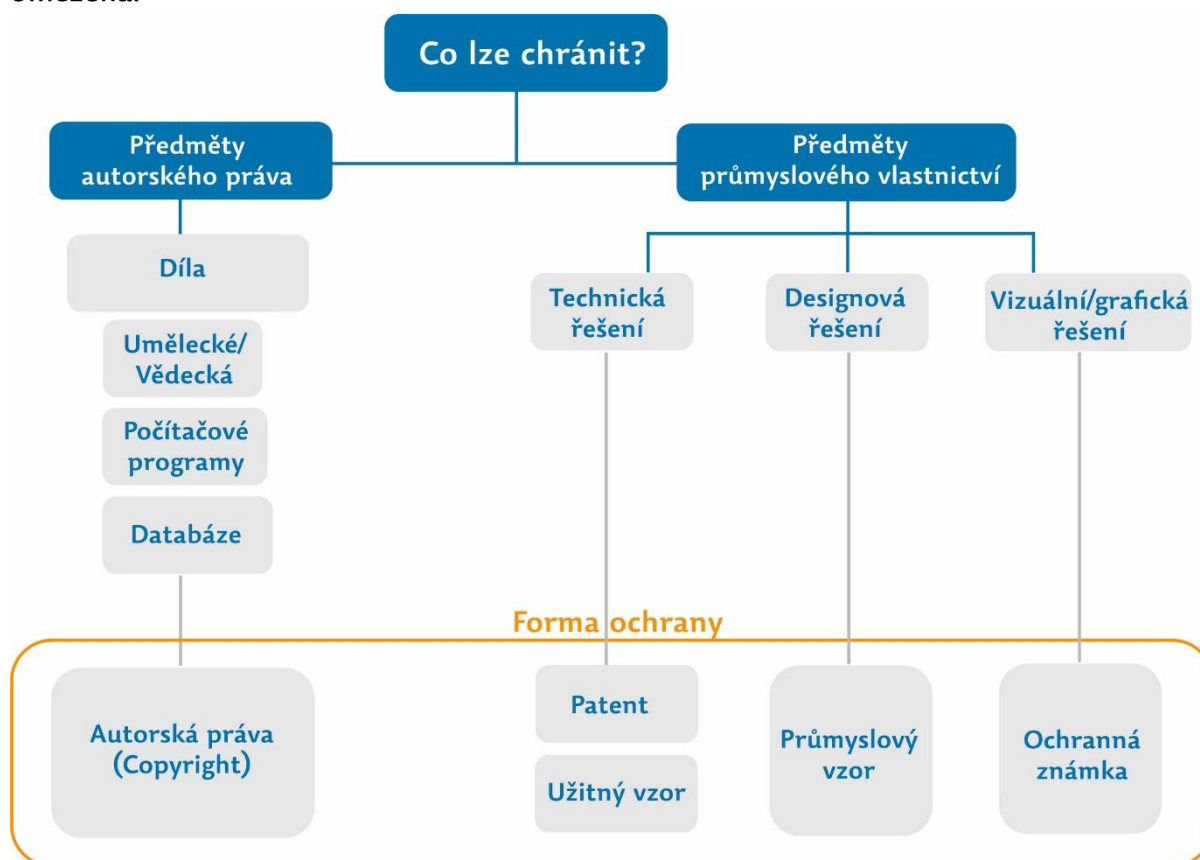
- ▶ Má původce zaměstnaneckého předmětu průmyslového vlastnictví, na který UP uplatnila právo nárok na **přiměřenou základní odměnu ve výši 1 000 Kč až 10 000 Kč** s přihlédnutím k technickému a hospodářskému významu zaměstnaneckého předmětu průmyslového vlastnictví, přínosu dosaženému jeho možným využitím nebo jiným uplatněním, materiálovému podílu zaměstnavatele na jeho vytvoření a k rozsahu pracovních úkolů původce. Základní odměna náleží rovněž za zaměstnanecký předmět průmyslového vlastnictví, kterým je know-how.
- ▶ Pokud příjem z komercializace překročí základní odměnu podle předcházejícího odstavce, **náleží původci dodatečná odměna ve výši 45 % z Příjmu z komercializace**. Částka ve výši 10 % z Příjmu z komercializace bude jako paušálně stanovená administrativní režie UP k pokrytí nákladů na rozvoj výzkumné a vývojové činnosti UP, zejména nákladů spojených s právní ochranou a komercializací zaměstnaneckých předmětů průmyslového vlastnictví UP, příjmem rozpočtu Rektorátu UP. Zbývající částka ve výši 45 % z Příjmů z komercializace bude příjmem rozpočtu organizačního útvaru, kde byl daný zaměstnanecký předmět průmyslového vlastnictví vytvořen.
- ▶ V případě, že je zaměstnanecký předmět průmyslového vlastnictví vytvořen spolupůvodci, náleží odměna každému z nich na základě Smlouvy o odměně za vytvoření a komercializaci předmětu průmyslového vlastnictví uzavřené se všemi spolupůvodci a na základě pravidel pro rozdělení odměny mezi spolupůvodci stanovených v Dohodě o spolupůvodcovství.

2.6 Rozdělení duševního vlastnictví a principy jeho ochrany

Duševní vlastnictví se dělí do dvou skupin: průmyslové vlastnictví a autorská díla. Vlastník chráněného díla používá po určitou dobu a na určitém území zákonné ochrany, kdy jeho duševní vlastnictví nesmí bez jeho souhlasu nikdo jiný používat (vyrábět, nabízet, interpretovat). Jedině vlastník má právo toto řešení využívat a poskytovat souhlas k jeho využití.

U předmětů průmyslového vlastnictví vzniká ochrana zápisem do rejstříku či udělením patentu a délka trvání závisí na předmětu ochrany a placení poplatků za udržování, a to pouze na území, pro které byl patent získán nebo ve kterém byl předmět zapsán do rejstříku. Ochrana utajením má výhodu v teoreticky neomezeném trvání a území ochrany, ale závisí pouze na kvalitě této ochrany, bez přímé podpory v zákoně.

U děl autorských vzniká ochrana okamžikem vytvoření díla v objektivně vnímatelné podobě a trvá po dobu života autora a dále 70 let po jeho smrti a není teritoriálně omezená.

2.7 Jaké jsou druhy ochrany u technických řešení

U technických řešení je možné získat **patent** nebo **užitný vzor**. Oba druhy ochrany pro území České republiky uděluje Úřad průmyslového vlastnictví.

2.7.1 Patent

Patent poskytuje ochranu pro ideu a principy ztělesněné do nových technologií, produktů a procesů. Udělený patent umožňuje majitelům exkluzivitu s jejich nakládáním – využití /nevyužití, prodej, pronájem. Patent se uděluje vždy pro území konkrétního státu a uděluje ochranu právě v tomto státu (národní patenty). Délka patentové ochrany je omezena na dobu 20 let.

Patenty jsou udělovány na vynálezy, které splňují tyto tři podmínky:

- ▶ **světová novost** – vynález je nový, jestliže není součástí stavu techniky. Stavem techniky se rozumí vše, k čemu byl před datem podání patentové přihlášky umožněn přístup veřejnosti ústně, písemně, využíváním či jakýmkoli jiným způsobem. Součástí stavu techniky jsou i přihlášky s dřívějším datem podání v ČR i v zahraničí. Pokud tedy zveřejní vynálezce jakýmkoliv způsobem podstatu svého řešení (ústně, na konferenci, článkem, ve výuce), stává se tento vynález součástí stavu techniky a nelze ho již patentově chránit.
- ▶ **vynálezecká činnost** – vynález je výsledkem vynálezecké činnosti, jestliže pro odborníka v dané oblasti nevyplývá zřejmým způsobem ze stavu techniky. To znamená, že odborník s dokonalým přehledem v příslušné oblasti není schopen dojít k danému řešení bez dalšího zkoumání.
- ▶ **průmyslová využitelnost** – vynález je průmyslově využitelný, může-li jeho předmět být vyráběn nebo jinak využíván v průmyslu, zemědělství a v jiných oblastech hospodářství.

2.7.2 Jak podat přihlášku?

Prvním krokem v patentovém řízení je podání přihlášky vynálezu na předepsaném tiskopise Úřadu průmyslového vlastnictví. Přihlášku je možné podat také elektronicky na www.upv.cz. **VTP UP zajišťuje elektronické podávání přihlášek u Úřadu průmyslového vlastnictví.**

Přihláška obsahuje identifikaci přihlašovatele (vlastníka vynálezu), původce vynálezu, a pokud přihlašovatel má, tak kontakt na patentového zástupce. Přihlašovatel se může nechat patentovým zástupcem zastupovat (je třeba mít s ním podepsané zplnomocnění k zastupování), což je doporučeno. Plnou moc může zajistit VTP UP. Vypracování přihlášky a zejména patentových nároků vyžaduje specifické znalosti a zkušenosti.

Úspěch patentového řízení závisí nejen na podstatě vynálezu samotném, ale také na kvalitě patentové přihlášky.

Přihláška vynálezu má tyto části: oblast techniky, dosavadní stav techniky, podstata vynálezu, přehled obrázků na výkrese, příklady provedení vynálezu, průmyslová využitelnost a patentové nároky.

Patentové nároky jsou nejdůležitější částí přihlášky. Vymezují předmět, pro který je žádána ochrana. Nesmí být formulovány příliš široce (patent by byl hůře získatelný), ani příliš úzce (pak je jednoduché patent obejít).

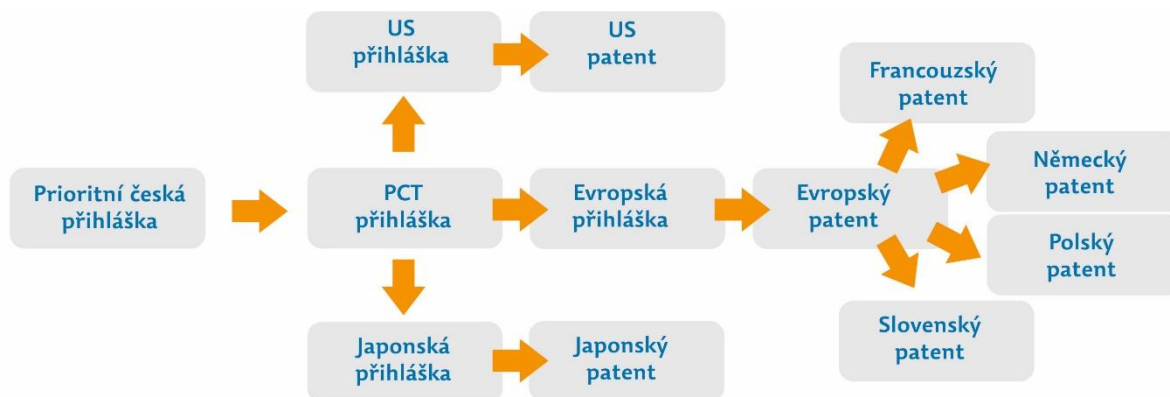
Podáním přihlášky vynálezu (pokud není vrácena kvůli formálním chybám) vzniká přihlašovatelovi právo přednosti – priorita. To znamená, že v případě udělení patentu nemůže být nikomu jinému přiznána ochrana na stejný předmět přihlášený později.

Patentová přihláška je zveřejněna po 18 měsících od jejího podání ve Věstníku Úřadu průmyslového vlastnictví, vynález se tak stává „stavem techniky“. Na žádost přihlašovatele provede úřad úplný průzkum, zda přihláška splňuje podmínky pro udělení patentu, tj. podmínku novosti, vynálezecké činnosti a průmyslové využitelnosti. Žádost o úplný průzkum musí být podaná nejpozději do 36 měsíců od podání přihlášky, ale většinou se o ni žádá při podání přihlášky.

Pokud chceme ochránit svůj vynález i v zahraničí, je třeba do 12 měsíců od prvního podání přihlásit svůj vynález k ochraně do příslušného cizího státu, nebo podat mezinárodní či evropskou patentovou přihlášku (Patent Cooperation Treaty – [PCT](#), European Patent – [EP](#)). Do 30 měsíců je pak nutné přihlásit národní patenty.

Za určitých podmínek lze z přihlášky vynálezu odbočit na přihlášku užitečného vzoru při zachování původní priority. Toto řešení je vhodné, pokud Úřad namítá nedostatečnou vynálezeckou činnost.

Náklady na patentovou ochranu:

Správní poplatky ÚPV	5 800 Kč zahrnuje: přihlášení 1 200 Kč úplný průzkum 3 000 Kč (za 11. a každý další patentový nárok 500 Kč) vydání patentové listiny 1 600 Kč (za 11. a každou další stranu 100 Kč)
Udržovací poplatky za 20 let ²	1.–4. rok 1 000 Kč/rok 5.–8. rok 2 000 Kč/rok 9. rok 3 000 Kč/rok 10. rok 4 000 Kč/rok 11.–20. rok + 2 000 Kč/rok
Odměna patentovému zástupci	15 000–35 000 Kč
Sledování lhůt splatnosti udržovacích poplatků patentovým zástupcem	10 000–20 000 Kč
Celkové náklady za 10 let vč. nákladů patentového zástupce	40 000–80 000 Kč

¹ je-li přihlašovatelem původce, hradí se polovina částky

² pokud se nabídne licence během řízení o přihlášce, lze poplatky snížit na polovinu

K udělení patentu dojde za cca 3 roky od podání patentové přihlášky.

2.7.3 Užitený vzor

Užitným vzorem lze chránit nová technická řešení, která

- ▶ přesahují rámec pouhé odborné dovednosti
- ▶ jsou průmyslově využitelná

Užitné vzory jsou udělovány na základě registračního principu, kdy Úřad průmyslového vlastnictví zapíše užitený vzor do rejstříku, aniž by zkoumal, zda předmět přihlášky vyhovuje kritériím novosti a tvůrčí úrovně. Stejně jako u patentu existuje i u užitého vzoru požadavek na světovou novost a tvůrčí úroveň, na kterou ovšem ÚPV neprovádí průzkum. Užitný vzor lze přihlásit k ochraně i v zahraničí.

O zápis užitého vzoru se žádá přihláškou užitého vzoru podanou na ÚPV, která obsahuje popis technického řešení, nejméně jeden nárok na ochranu a případně výkresy. ÚPV před zápisem užitého vzoru do rejstříku podrobí přihlášku pouze formálnímu průzkumu a vyloučí z dalšího řízení ty přihlášky, jejichž předměty nejsou technickým řešením, nejsou zjevně průmyslově využitelné nebo spadají do výluk z ochrany.

Užitný vzor lze získat již do 6 měsíců.

Náklady na ochranu užitným vzorem

Správní poplatky ÚPV	přihlášení 1 000 Kč ¹
Udržovací poplatky za 10 let	První 3 roky 6 000 Kč Druhé 3 roky 6 000 Kč
Odměna patentovému zástupci ²	10 000–25 000 Kč
Sledování lhůt splatnosti udržovacích poplatků patentovým zástupcem	2 000–6 000 Kč
Celkové náklady za 10 let vč. nákladů patentového zástupce	25 000–42 000 Kč

¹ je-li přihlašovatelem původce, hradí se polovina částky

² pokud se necháte před úřadem zastupovat patentovým zástupcem

2.7.4 Patent nebo užitný vzor?

Srovnání patent/užitný vzor

	Patent	Užitný vzor
Co lze chránit	Vynálezy, chemické směsi, zařízení, zapojení, způsoby výroby, měřicí postupy, použití známé látky k novému účelu	Totéž jako u patentu kromě veškerých „způsobů
Řízení	K získání patentu je nutné podat žádost o úplný průzkum (zjišťuje se splnění podmínek patentovatelnosti).	Neprovádí se úplný průzkum, aplikuje se registrační princip. Pokud je užitný vzor po formální stránce v pořádku, je zapsán.
Zveřejnění	18 měsíců od podání přihlášky se zveřejní celý obsah přihlášky.	Ke zveřejnění dojde až po zápisu užitného vzoru publikací dokumentu
Průměrná doba udělení ochranného dokumentu	3 roky	6 měsíců
Maximální doba platnosti ochranného dokumentu	20 let	10 let

Ochrana patentem je výhodná zejména v případě, že se jedná o světově jedinečné řešení, které je perspektivní a dlouhodobě využitelné komerčně, a to nejlépe i v zahraničí. Dříve bylo zajímavé získání i RIV bodů. Za udělení český nebo národní patent jiné země bylo 40 bodů, v případě licencovaného patentu 200 bodů. Za „evropský“ patent (EPO), patent USA a Japonska dokonce 500 bodů (viz. Hodnocení výsledků výzkumu a vývoje na www.vyzkum.cz).

Ochrana užitným vzorem je výhodná v případě, že je nutné získat ochranu rychleji, např. kvůli rychlejšímu zobchodování nebo kvůli rychlejšímu náběhu výroby. A samozřejmě v případě, že technické řešení nesplňuje náročná kritéria pro udělení patentu.

V obou případech může majitel ochrany chráněný předmět výlučně užívat, poskytnout souhlas k jeho využívání dalším osobám nebo na něj předmět ochrany převést. Nikdo nesmí bez souhlasu majitele průmyslového práva vyrábět, nabízet, uvádět na trh,

dovážet, skladovat nebo s ním jiným způsobem nakládat nebo používat výrobek či způsob, který je předmětem ochrany.

Proti porušování chráněných práv se může majitel bránit tak, že bude požadovat zákaz porušování, odstranění jeho následků (např. stažením výrobků anebo jejich znehodnocením), poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, vydání bezdůvodného obohacení a náhradu případných škod.

Ideálně před započítáním vlastního výzkumu, nejpozději však před podáním patentové přihlášky či přihlášky k užitému vzoru, je třeba udělat patentovou rešerši, která potvrdí, že technické řešení není stavem techniky (že je nové) a že je průmyslově využitelné. Se základní rešerší pomohou konzultanti VTP UP.

2.7.5 Ochrana technických řešení v zahraničí

Mezinárodní ochrana je velmi nákladná. Má význam zejména v případech, kdy je naděje na uzavření licenční smlouvy na chráněné řešení, nebo v případě, že se předpokládá vývoz výrobku či technologie na zahraniční trhy.

Přihlašovat vynálezy nebo užité vzory do zahraničí je možné buď národní cestou (přímé podávání přihlášek v konkrétních státech), formou evropské patentové přihlášky (lze získat ochranu až pro 37 smluvních států Evropy) nebo formou mezinárodní přihlášky PCT, která umožňuje získání ochrany v zemích, které podepsali dohodu PCT. Nejde o všechny státy světa (proto neexistuje nic jako světový patent). Náklady na získání ochrany prostřednictvím PCT přihlášky v nejvýznamnějších státech světa se pohybují v řádu statisíců až milionů Kč. Náklady na získání evropského patentu jsou v desítkách tisíc EUR!

2.7.6 Průmyslový vzor

Průmyslovým vzorem lze chránit designová řešení, tzn. vizuální složku výrobku, spočívající zejména ve znacích linií, obrysů, barev, tvaru, struktury nebo materiálů výrobku samotného nebo jeho zdobení. Podobně jako patenty a užité vzory vám průmyslový vzor poskytuje ochranu proti neoprávněnému užívání chráněného řešení jinými osobami (napodobování), možnost poskytnout souhlas s využíváním chráněného řešení jiným osobám (licence) nebo na ně práva duševního vlastnictví převést. Stejně jako u patentů, musí být splněno kritérium světové novosti a individuální povahy užitého vzoru.

Průmyslový vzor je možné zapsat na ÚPV na základě přihlášky, jejíž důležitou přílohou je vyobrazení průmyslového vzoru, které dává jednoznačnou představu o vzhledu výrobku nebo jeho části, čímž definuje předmět a rozsah ochrany. Doba řízení se pohybuje okolo 6 měsíců, ochrana vzoru trvá 5 let od data podání přihlášky a lze ji obnovovat vždy po 5 letech až na celkových 25 let.

Náklady na ochranu průmyslovým vzorem

Správní poplatky ÚPV	přihlášení 1000 Kč ¹
Udržovací poplatky za 25 let	Prvních 5 let: 3 000 Kč Druhých 5 let: 6 000 Kč Třetím 5 let: 9 000 Kč Čtvrtých 5 let: 12 000 Kč
Celkové náklady za 25 let 31 000 Kč	Celkové náklady za 25 let 31 000 Kč

¹ je-li přihlašovatelem původce, hradí se polovina částky

2.7.7 Co je ochranná známka?

Ochrannou známkou může být označení, které lze graficky znázornit (zejména slova, včetně osobních jmen, barvy, kresby, písmena, číslice, tvary výrobků a obalů) a které je schopné rozlišit výrobky a služby jedné osoby od výrobků a služeb jiné osoby. Jako vlastník ochranné známky máte výlučné právo označovat své výrobky nebo služby touto známkou a symbolem ®.

Ochrannou známku lze přihlásit na ÚPV, kdy nejdůležitější součástí přihlášky jsou znění nebo plošné vyobrazení přihlašované ochranné známky a seznam výrobků nebo služeb, pro něž má být ochranná známka zapsána. Ty musí být zaříděny podle Mezinárodního třídění výrobků a služeb pro účely ochranných známek podle Niceské dohody. Pokud má přihláška všechny potřebné náležitosti, zejména správné zařídění, projde formálním a věcným průzkumem ochrana se získá do zhruba 6 měsíců. Ochranná doba zapsané ochranné známky je 10 let od data podání přihlášky a lze ji obnovovat vždy o dalších 10 let.

Náklady na individuální ochrannou známku

Správní poplatky ÚPV	přihlášení 1000 Kč ¹
Udržovací poplatky za 25 let	Prvních 5 let: 3 000 Kč Druhých 5 let: 6 000 Kč Třetím 5 let: 9 000 Kč Čtvrtých 5 let: 12 000 Kč
Celkové náklady za 25 let	31 000 Kč

¹ je-li přihlašovatelem původce, hradí se polovina částky

Náklady na mezinárodní ochrannou známku

Podání žádosti o mezinárodní zápis OZ u ÚPV	2 500 Kč
Základní poplatek, jestliže reprodukce není barevná	653 CHF
Základní poplatek za barevnou reprodukci	909 CHF
Dodatkový poplatek za každou další třídu nad 3 třídy	100 CHF
Přijetí žádosti o obnovu mezinárodního zápisu OZ na ÚPV	3 000 Kč
Základní poplatek za obnovu	653 CHF

Náklady na zápis ochranné známky Společenství pro země EU

Podání žádosti přes ÚPV	500 Kč
Základní poplatek za přihlášení	1 050 EUR (900 EUR elektronické podání)
Poplatek za každou třídu výrobků a služeb nad 3 třídy	150 EUR
Dodatkový poplatek za každou další třídu nad 3 třídy	1 500 EUR (1 350 EUR elektronicky)

2.8 Předměty autorského práva

2.8.1 Autorská práva

Autorská práva chrání původní autorská díla, zejména díla slovesná, výtvarná, hudební, dramatická, softwarová apod. Autorská práva získává automaticky autor v okamžiku vytvoření díla, tedy ještě před jeho publikací, trvají po dobu života autora a zanikají 70 let po jeho smrti. Ochrana se vztahuje pouze na díla v objektivně hmatatelné podobě (např. scénář filmu, softwarový kód, hudební nahrávka, atd.). Autorským právem nejsou chráněny myšlenky, informace, náměty nebo teorie. Vlastník má právo dílo rozmnožovat, šířit, půjčovat, vystavovat. Zároveň má právo na odměnu při prodeji nebo rozmnožování díla. Bez jeho povolení nesmí nikdo dílo ani jeho rozmnoženiny kopírovat, šířit či jakkoli komerčně provozovat.

Jestliže vytvoříte autorské dílo v rámci plnění svých povinností k zaměstnavateli, tzv. zaměstnanecké dílo, majetková práva je oprávněn vykonávat zaměstnavatel. Toto se týká i vědeckých publikací, odborných příspěvků či knih, vytvořených vědeckovýzkumnými pracovníky univerzity. Počítačové programy a databáze, jakož i kartografická díla, se považují za zaměstnanecká díla i tehdy, byla-li vytvořena na objednávku, zaměstnavatel se v takovém případě považuje za objednatele.

Bakalářské, diplomové a disertační práce studentů či jiná díla vytvořená v rámci plnění studijních povinností spadají do kategorie tzv. **školních děl**. Škola je oprávněna v rámci bezúplatné zákonné licence školní dílo užít ke své vnitřní potřebě. Při jiném užití má právo na uzavření licenční smlouvy za obvyklých podmínek. Nemá-li sjednáno jinak, autor školního díla může své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy. Škola je oprávněna požadovat, aby jí autor školního díla z výdělků jím dosaženého přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila.

Příklad – ochrana mobilního telefonu

Ochranné známky

- ▶ Made by „Nokia“
- ▶ Model „N95“
- ▶ Software „Symbian“, „Java“

Patenty

- ▶ Metody zpracování dat
- ▶ Polovodičové obvody
- ▶ Chemické složení

Autorská práva

- ▶ Softwarový kód
- ▶ Návod k obsluze
- ▶ Vyzváněcí tóny

Obchodní tajemství

- ▶ ?

Průmyslové vzory

- ▶ Celkový vzhled telefonu
- ▶ Uspořádání tlačítek na oválný tvar
- ▶ Třídímenzionální tvar tlačítek

2.8.2 Počítačové programy

Na rozdíl od USA není možné v České republice chránit počítačové programy jako takové patentem. Nejběžnějším způsobem ochrany software je ochrana autorským právem. Tato ochrana se nevztahuje na postupy, příkazy či algoritmy, které tvoří jádro počítačového programu, ale pouze na samostatný zdrojový kód, který nesmí nikdo neoprávněně kopírovat a šířit. Další možností je kombinovaná ochrana spolu s technickým řešením.

2.8.3 Know-how, obchodní a průmyslové tajemství

Know-how zahrnuje poznatky, zkušenosti, technická zlepšení, receptury, metody a výrobní postupy, které nemohou být předmětem autorských či průmyslových práv, ale představují výraznou ekonomickou hodnotu. Ochrana know-how spočívá v utajení. Pokud zůstane utajeno, poskytuje stejný monopol jako patent, v okamžiku vyzrazení však jeho hodnota výrazně klesá. Oproti patentu je jeho výhodou také časově a teritoriálně neomezená ochrana, utajení navíc nic nestojí. Nicméně pokud nezávisle na to někdo jiný požádá o patentovou ochranu stejného řešení, stává se ochrana utajením bezcennou, jelikož není možné jej dále používat ani licencovat (je přebytek patentem). **Know-how může být předmětem licence nebo doplňkem k licenci patentové.**

2.9 Licenční smlouvy

Licenční smlouvy jsou završením procesu komercializace. Patent je možné i převést pomocí Smlouvy o převodu patentu (jedná se vlastně o standardní kupní smlouvu), kdy poskytovatel prodává veškerá svá práva k patentu, průmyslovému vzoru či ochranné známce nabyvateli. Nicméně mnohdy bývá výhodnější zůstat majitelem patentu a jeho využívání třetí straně povolit – licencovat.

Licenční smlouva povoluje ve sjednaném rozsahu, na sjednaném území, za sjednanou cenu a dalších podmínek využívat chráněné řešení či označení. Předmětem licenční smlouvy může být i know-how.

Licenční smlouvu připravujete ve spolupráci s Právním oddělením UP. Sami, nebo ve spolupráci s VTP UP však s licenčním partnerem dojednáváte jednotlivé náležitosti licenční smlouvy:

- ▶ **Co je předmětem licenční smlouvy** – přesný výčet patentů, užitečných vzorů.
- ▶ **Poskytnutí práv** – jaké právo je poskytováno (např. pro potřeby výroby), definice, zda se jedná o „exkluzivní licenci“, kdy poskytovatel nesmí uzavřít na stejný předmět další licenční smlouvu, nebo „neexkluzivní licenci“, kdy vlastník může poskytnout licenci více nabyvatelům, např. podle území.
- ▶ **Předání dokumentace, vzorků a zaškolení** – za jakých podmínek a kdy vlastník poskytne dokumentaci a zaškolení.
- ▶ **Cena a platební podmínky** – nejobvyklejší je stanovení určitého procenta z čisté prodejní ceny produktu, ve kterém byl patent využit. Další možnost je stanovit pevnou částku + procento z čisté prodejní ceny. Tato možnost je nejefektivnější, protože dává záruku minimálního plnění ze strany nabyvatele. Třetí možností je pevná částka za určité časové období. Vhodné je přímo ve smlouvě stanovit možnost kontroly vykazovaného obrátu přímo z účetnictví. V případě, že se při kontrole zjistí nesrovnalosti, je možné přímo ve smlouvě sjednat sankce.
- ▶ **Zlepšení** – stanovení budoucí spolupráce a poskytování vzájemného nebo jednostranného nepatentovaného zlepšení.
- ▶ **Záruky** – jaké bude poskytovatel nabízet záruky.
- ▶ **Ochrana údajů a utajení.**
- ▶ **Doba trvání smlouvy a možnosti jejího předčasného vypovězení.**

3 Odkazy

- ▶ Vědeckotechnický park Univerzity Palackého v Olomouci – www.vtpup.cz
- ▶ Úřad průmyslového vlastnictví – www.upv.cz
- ▶ Bezplatné patentové databáze <https://worldwide.espacenet.com/>;
<https://patentscope.wipo.int>
- ▶ Zákon č. 14/1993 Sb., o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví (ve znění změn na základě zák. č. 250/2014 Sb.)
- ▶ Zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví
- ▶ Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách
- ▶ Zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení
- ▶ Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích
- ▶ Zákon č. 206/2000 Sb., o ochraně biotechnologických vynálezů
- ▶ Zákon č. 173/2002 Sb., o poplatcích za udržování patentů a dodatkových ochranných osvědčení pro léčiva a pro přípravky na ochranu rostlin a o změně některých zákonů
- ▶ Zákon č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech
- ▶ Zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů
- ▶ Zákon č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků
- ▶ Zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (ve znění změn na základě zák. č. 250/2014 Sb.)
- ▶ Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (vysokoškolský zákon)
- ▶ Zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje)
- ▶ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- ▶ Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
- ▶ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským
- ▶ www.patentovizastupci.cz – Komora patentových zástupců ČR
- ▶ www.vyzkum.cz – Výzkum a vývoj v ČR

4 Seznam zkratek

IP	Duševní vlastnictví
NOZ	Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník (Nový občanský zákon)
PZ	Zákon 527/1990 Sb. o vynálezech a zlepšovacích návrzích (Patentový zákon)
Směrnice	Směrnice rektora UP, č. B3-16/1-SR s názvem „Realizace práv průmyslového vlastnictví na Univerzitě Palackého v Olomouci“
SR	Směrnice rektora
UP	Univerzita Palackého v Olomouci (www.upol.cz)
UPV	Úřad průmyslového vlastnictví (www.upv.cz)
VaV	Věda a výzkum
VTP UP	Vědeckotechnický park Univerzity Palackého v Olomouci (www.vtpup.cz)
v.v.i.	vědecko-výzkumná instituce (výzkumný ústav)
ZVS	Zákon č. 111/1998 Sb., O vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (Zákon o vysokých školách)
VaVpl	Operační program Výzkum a vývoj pro inovace

5 Tipy pro úspěšnou komercializaci

- › Nepublikujte před podáním patentové přihlášky
- › Chraňte duševní vlastnictví univerzity
- › Vynálezy vytvořené v pracovním poměru patří zaměstnavateli
- › S ochranou a využitím výsledků VaV vám pomůže VTP UP
- › Prestiž a finance pro vás a váš výzkum – to je komercializace
- › Firmu si může založit i akademický pracovník
- › Prostory pro podnikání i konzultace najdete ve VTP UP

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Tým transferu technologií na Univerzitě Palackého v Olomouci
CZ.02.2.69/0.0/0.0/16_014/0000633

Vědeckotechnický park
Univerzity Palackého v Olomouci
Most mezi vědeckým a podnikatelským světem

Šlechtitelů 813/21
783 71 Olomouc – Holice
telefon: +420 585 631 420
e-mail: vtp@upol.cz | www.vtpup.cz

2. vydání, 2019